

Sakliste og saksfremstillinger for møte i rovviltnemnda for region 8 den 8.8.2013

Sted: Telefonmøte

Tid: 13.00

Sakliste

15/13 Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
16/13 Orienteringssaker	s. 1
17/13 Referatsaker	s. 1
18/13 Anbefaling om lisensfellingskvote for bjørn	s. 2
19/13 Lisensfellingskvote for jerv	s. 12
20/13 Behandling av klage på kvote for betingede skadefellingstillatelser	s. 27
21/13 Sendte forvaltningsplan for rovvilt i region 8 til Miljødirektoratet for uttalelse	s. 32

15/13 Godkjenning av innkalling og sakliste

Vedtak:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møte den 8.8.2013

16/13 Orienteringssaker

- Nemnda orienterer om evt. aktiviteter siden forrige møte
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Finnmark
- Kort orientering fra Fylkesmannen i Troms
- Kort orientering fra Mattilsynet
- Kort orientering fra Reindriftsforvaltningen
- Kort orientering fra Statens naturoppsyn
- Kort orientering fra Dyr i drift

17/13 Referatsaker

Type	Innhold	Avs./Mot.	Dato
I	Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Nor..	Rovdata	juni 2013
I	Avgjørelse av klage på lisensfelling av ulv region 8 for 2010/2011	MD	27.5.2012
I	Avslag på søknad om ekstraordinære uttak av jerv i Region 8 – Troms og Fi..	DN	31.5.2013
I	Avslag på søknad om fellingstillatelse på bjørn	FM	11.6.2013
I	Bestandsstatus for jerv, brunbjørn og ulv fra det nasjonale overvåkingsprogr..	Rovdata	29.5.2013
I	Betingede fellingstillatelser på brunbjørn og gaupe 2013/2014	DN	31.5.2013
I	Om dekning av kommunale administrasjonskostnader knyttet til ordningen..	Gratangen kom..	28.6.2013
I	Skadefellingstillatelse på en bjørn 3.6–10.6.2013 Oskal Siida	FM	6.6.2013
I	Klage på vedtak i rovviltnemnda i region 8 om kvotejakt for gaupe 2011	MD	20.6.2013
I	Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012-2013	NINA	juni 2013
I	Rovviltnemndene. Erstatning for tapt inntekt. Reisegodtgjørelse	MD	20.6.2013
I	Tillatelse til felling av skadegjørende bjørn i Oskal siida 27 Joahkonjargga..	DN	30.5.2013
I	Vedlegg til brev om betinget skadefelling 2013-2014	DN	31.5.2013
I	Rovviltsituasjonen i Norge	RVN reg. 3	26.7.2013

18/13 Anbefaling om lisensfellingskvote for bjørn

Behandling:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda anbefaler en kvote på én bjørn i B-området i Troms fylke. I Finnmark anbefales det at det åpnes for lisensfelling på 6 bjørner. Herav inntil to bjørner i A-området i Pasvik, hvorav inntil én binne. I B-området inntil 4 bjørner hvorav tre områder med adskilte binnekvoter. Begrensning i B-området øst for Bøkfjorden på inntil én binne (Jarfjord), begrensning på inntil én binne i innskrenket område av A-området i Pasvik (strand) dersom dette vedtas før bjørnejaktas start. Begrensning på inntil én binne i B-området mellom forvaltningsgrense A og elva Karasjohka i Karasjok kommune. Ved felling av én binne i A eller B-områder med binnekvote, stoppes jakten i område med binnekvote.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn

Følgende dokumenter er lagt til grunn for forslaget:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur
- Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19.6.2009
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (Viltloven)
- Forskrift av 18.3.2005 om forvaltning av rovvilt.
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 21.09.07.

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer og bestandsmål

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i Stortingsmelding nr 15 (2002-2003), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S.nr. 174. Føringene i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltmyndighetene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Lovgrunnlaget

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt.

Når et forvaltningsorgan fatter en beslutning er det et krav at naturmangfoldlovens prinsipper i § 7 (8-12) legges til grunn som retningslinjer.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltmyndighetene vil vise til rapport fra Rovdata datert 29. mai 2013 om bestandsstatus for jerv, brunbjørn og ulv fra Det nasjonale overvåkningsprogrammet for

rovvilt, til Bioforsk rapport nr. 47 2013 om populasjonsovervåking av brunbjørn 2009-2012, samt til rapport fra Det skandinaviske bjørneprosjektet til Miljøverndepartementet: Bjørnens status og økologi i Skandinavia.

Rovviltnemnda har i sin forvaltningsplan av 21.9.2007 fordelt målsetningen om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: to i indre Troms, to i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune. Forvaltningsplanen skal nå rulleres og rovviltnemnda har vedtatt noen endringer i grensene for A- og B-områder. En vesentlig endring er at det tidligere A-området i Storfjord og Kåfjord er gjort til B-området. Videre er en yngling «flyttet» fra Troms til Anarjohka. Nå er det mål om én yngling i Troms, tre ynglinger i Anarjohka og to ynglinger i Pasvik.

Siste års minsteestimat av ynglende bjørn i region 8 er 2,3 ynglinger (Bioforsk rapport nr. 47 2013). I Troms har minsteestimatet for bjørnebestanden vist en negativ trend. I Finnmark har trenden de siste årene vært en økning i registrerte antall bjørn. Rovviltnemnda vurderer kunnskapsgrunnlaget som godt.

Det finnes betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden i region 8 er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i regionen. Det er kjent at ungedødeligheten hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgang av voksen brunbjørn hovedsakelig gjennom lisensfelling og skadefelling. I region 8 vil forvaltningen av bjørn i Sverige og Finland påvirke vår felles bjørnestamme. I stor grad har miljøforvaltninga oversikt over den samlede belastningen.

Rovviltnemnda vurderer at det å gi tillatelse til uttak av et begrenset antall dyr gjennom lisensjakt ikke vil medføre en økning i samlet belastning som på sikt vil true artens overlevelse. Lisensjakt anses som viktig for beitenæringen i regionen jf. naturmangfoldloven § 14. Dette er også i tråd med rovviltforliket hvor det fremgår at «der bestandsmålet ikke er nådd skal oppbyggingstakten ta hensyn til nødvendig tid til tilpasninger for beitebrukerne og lokalsamfunnene generelt.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Rovviltnemnda vurderer at dette ikke er tilfellet i denne saken.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille vilkår om dekning av kostnader. Rovviltnemnda anser derfor ikke § 11 som relevant.

Rovviltnemnda har vurdert naturmangfoldloven § 12 som sier at «for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Innenfor fastsatte rammer, jf. den todelte målsettingen om rovvilt og beitedyr, har rovviltnemnda gjennom forvaltningsplanen gitt føringer for bruk av forebyggende og konfliktdempende midler samt føringer for en tydelig arealdifferensiert forvaltning. Dette innebærer at rovviltnemnda innenfor sine rammer har avgrenset A-områdene for bjørn ut fra en samlet vurdering som rovviltnemnda forventer vil gi de beste samfunnsmessige resultater.

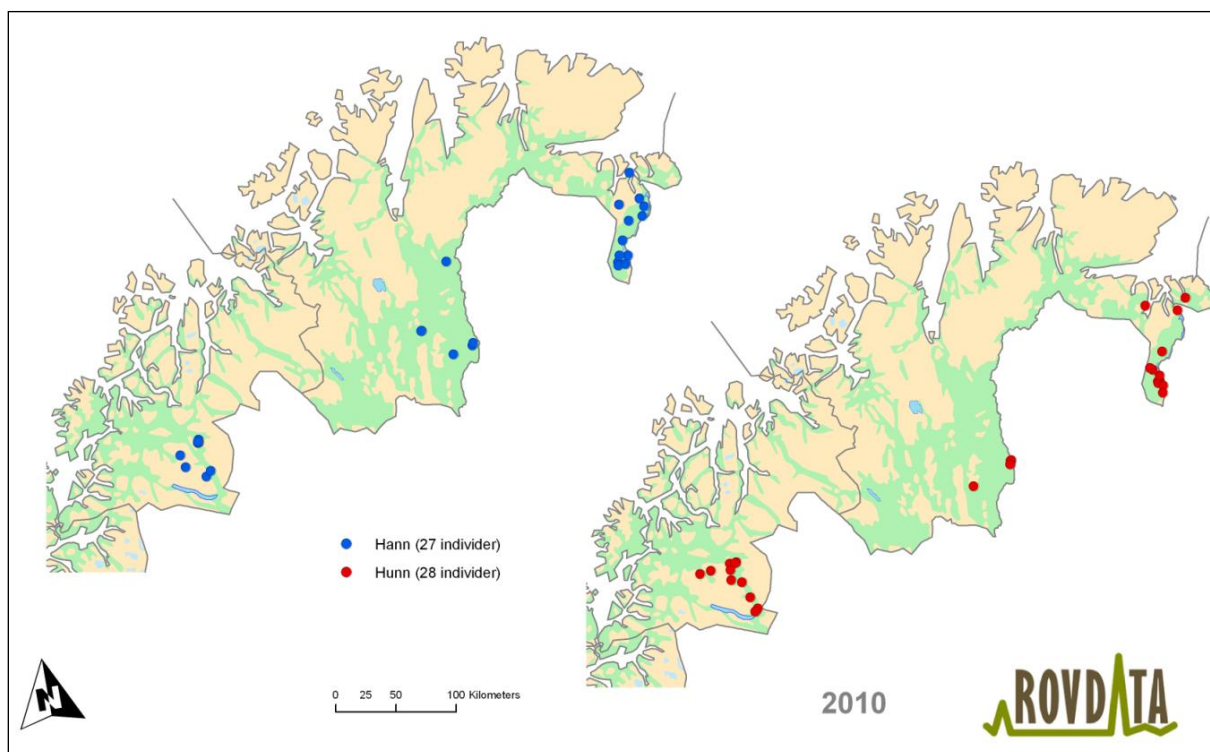
Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Dette anser rovviltnemnda som et stort problem, nemnda har likevel ikke funnet en løsning der vi mener bestandsmålet for bjørn kan ivaretas innen regionen med bedre samfunnsmessige resultater om disse kalvingsområdene skulle unntas fra A-områder for bjørn. Dette til tross for at nemnda er kjent med *Rapport från Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby, som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. Rovviltnemnda mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

I de siste årene har det i stor grad lyktes å holde sau og bjørn adskilt, slik har også de dokumenterte tapene av sau til bjørn blitt holdt lavt sett regionen under ett. Enkelte sauebrukere har likevel store utfordringer knyttet til bjørn. Og veldig mange saueiere har en vedvarende utrygghet knyttet til risikoen for at det skal komme bjørn inn i beiteområdet. I 2012 ble det dokumentert/antatt åtte sauer tatt av bjørn i Sør-Varanger og det ble dokumentert én sau tatt av bjørn i Karasjok. I Troms ble det i 2012 dokumentert/antatt totalt 18 sauer drept av bjørn: 5 i Kåfjord, 6 i Bardu, 5 i Gratangen, 1 i Lavangen og 1 i Salangen. Rovviltnemnda vurderer at bjørn og sau i samme utmarka til samme tid er uforenelig, grunnet det store skadepotensialet.

Bjørn i region 8: Troms og Finnmark

I 2012 ble det ved DNA-analyse påvist 55 bjørner i Troms og Finnmark. I 2011 ble det ved DNA-analyse påvist 58 bjørn i Troms og Finnmark, dette mot 55 i 2010 (Figur 1).

Figur 1. Geografisk fordeling av 55 bjørn i Troms og Finnmark, påvist med DNA-analyse i 2010. Figuren viser et punkt for hvert individ, og for individer som er registrert med mer enn én prøve vises et punkt som er prøvenes geografiske midtpunkt. Kart til venstre viser 27 hannbjørner (blå), og kart til høyre viser 28 hunnbjørner (rød). Kilde: Rovdata, Norsk institutt for naturforskning

Om lisensfelling

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

Kjent avgang av bjørn i Finnmark

Per 18.7.2013 har en hannbjørn blitt felt på skadefelling i Jarfjord, dette i forbindelse med en skadesituasjon på rein. Den felte bjørnen var sannsynligvis en unge, som gikk sammen med en binne samt en annen unge.

I 2012 var det i Finnmark en kjent avgang på tre bjørner, alle hanner. I 2011 var det en kjent avgang på tre hanner, mens det i 2010 var en kjent avgang på to hanner, mens det i 2009 var avgang av 5 bjørner hvorav en reproduserende binne, tre hanner og en av ukjent kjønn.

Forslag til kvoter for lisensfelling i Finnmark

Det ble i Finnmark innlevert 279 ekskrementprøver og 101 hårprøver i 2009 mot 180 ekskrementprøver 45 hårprøver i 2010, og 414 ekskrementprøver og 65 hårprøver i 2011 og 452 ekskrementprøver og 83 hårprøver i 2012, i 2012 ble det også gjort fire vevsprøver. Det var en gjenfunnsprosent i Finnmark på 75 % i 2009, i 2010 var det færre gjenfunn; 58 %, mens gjenfunn økte til 61 % i 2011, og til 65 % i 2012.

I Finnmark i 2009, 2010, 2011 og 2012 ble det henholdsvis registrert totalt 32, 34, 46 og 49 individer, hvorav det i 2009 var 18 hanner og 14 binner (44 %), 18 hanner og 16 binner (47 %) i 2010, 23 hanner og 23 binner i 2011 (50 %), og 23 hanner og 26 hanner (53 %) i 2012.

Finnmarkseiendommen åpnet ikke for elgjakt i Anarjohka verneområde i 2012, noe som medførte at ingen DNA-prøver ble plukket her i forbindelse med elgjakt. I Anarjohka verneområde er det ingen veier og svært lite ferdsel. Det ble samlet kun en DNA- prøve av en bjørn, vi kan anta ut fra tidligere undersøkelser at det er flere bjørner i dette området.

Det ble registrert 21 binner i Sør-Varanger kommune ved hjelp av DNA i 2012 (se kart), alle binner unntatt to har vært registrert i dagens gjeldende forvaltningsområde A for bjørn i Sør-Varanger.

Rovviltnemnda mener at bestandsmålet på to ynglinger bør anses som nådd i Pasvik i 2012. Jamfør ”rovviltforliket” og 6,5 binner pr. yngling, er bestanden jfr. rovviltforliket over bestandsmålet i forvaltningsområdet i Sør-Varanger (6,5 individer*2 ynglinger=13). Åpning for jakt i A-området støtter prinsippet om en forutsigbar og differensiert forvaltning basert på bestandsforholdet i området sett i forhold til bestandsmålsetningen på to årlige ynglinger. Vi anbefaler en forsiktig beskatningsstrategi, dette vil også kunne bidra til mindre utvandring til B-området. Dette vil begrense innvandrende hanner i sauebeite i Neiden og Varanger samt i kalvingsområder for rein i Tana, Varanger og Jarfjord.

Av hensyn til å rette jakten til områder med konflikter mellom bjørn, sau, rein og befolkning, landbruk og bebyggelse, samt ivareta hensynet til tilreisende som ønsker å oppleve bjørn og sportegn av bjørn i Øvre Pasvik nasjonalpark, bør det ikke åpnes for jakt i nasjonalparken lengst sør i Pasvik.

Det anbefales en kvote på 2 bjørner i A-området i Sør-Varanger i Pasvik, hvorav inntil 1 binne. Øvre Pasvik nasjonalpark bør unntas for jakt.

Kart 2: Binner DNA-registrert i 2012 i Sør-Varanger kommune. Individ i ensartet farge, forvaltningsgrense pr. 21.6.2013 markert med rød strek

Kautokeino- / Karasjok kommuner

Bestandsmålsetningen er 3 årlige ynglinger av bjørn i dette området. Årlig innsamling av DNA av bjørn gir ikke oversikt over faktisk bestand grunnet lite allmenn ferdsel inni Anarjohka Nasjonalpark. Området er 1390 km² og omtrent halvparten er furukledt, resten er bjørkeskog. Randområdene av nasjonalparken er også vanskelig tilgjengelige, og mot finsk side grenser parken til Lemmenjoki nasjonalpark.

Det ble registrert 5 binner i Kautokeino og Karasjok kommuner ved hjelp av DNA i 2012 (kart 2), alle binner har vært registrert i forvaltningsområde A for bjørn i Kautokeino/Karasjok. I forslaget til ny forvaltningsplan for rovvilt i region 8 er forvaltningsgrensen for A-sonen i Karasjok kommune foreslått opprettholdt, men med en innskrenkning, større buffer, mot Karasjok. Innsamlet DNA av bjørn i området tilsier ikke at bestandsmålet i forvaltningsområde A for bjørn i Kautokeino/Karasjok er nådd. Bestandsstatus sør i Anarjohka nasjonalpark er usikker pga. manglende DNA innsamling og lite plukking av hår og møkk, dette grunnet lite ferdsel sommerstid av folk. Jamfør definisjonen i ”rovviltforliket” tilsier antall binner registrert i området ca. kun en yngling årlig. I lys av resultater av DNA-innsamling via hårfeller for tre år tilbake på norsk og finsk side av riksgrensen ved Anarjohka og Skiehccanjohka tilsier at det er mest aktivitet av bjørn i Helligskogen og nord for Nasjonalparken. Data fra nasjonalparken er imidlertid svært fåtallig. Parken har gode biotoper for bjørn.

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-område i Kautokeino / Karasjok.

Kart 3:Binner DNA registrert i 2012 i Kautokeino- /Karasjok kommuner. Individ i ensartet farge, forvaltningsgrense pr. 21.6.2013 markert med rød strek

Forvaltningsområde B, for øvrig i fylket

Observasjoner og dokumentasjon fra reindriften kan tyde på forekomst av bjørn ved Veardnas øst for Masi i Kautokeino i kalvingsområde. En bjørn gjorde skade på rein vest for veikryss mellom RV 92 og 93 i Kautokeino kommune, det ble gitt skadefelling men bjørnen vandret ut av området. Det er påvist fast forekomst av flere bjørner i Jarfjord lengst øst i Sør-Varanger kommune. I Jarfjord gjorde en binne med tre unger innbrudd i flere hytter på norsk og russisk side av riksgrensen høsten 2012. I vår ble inntil fem bjørner observert i kalvingsområdet til rbd.1, hvorav en binne med to unger. Den ene ble skutt ved skadefelling. Det antas at det er to ulike binner som går i følge med unger i dette området.

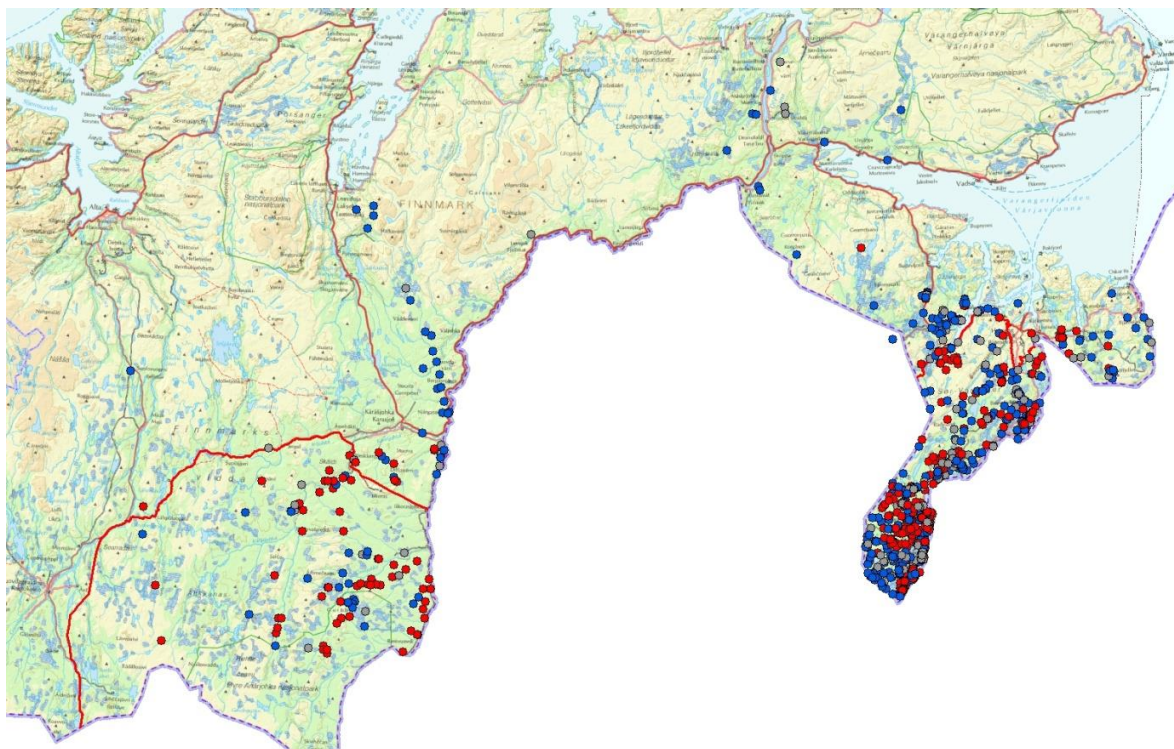
Det er årlig påvist via DNA eller observert bjørn i Valljohka i Karasjok, det har også vært observasjoner av bjørn i Luostejohka i Porsanger i 2012. Det er ikke målsetting om yngling eller forekomst av bjørn i dette B-området jf. rovviltnemndas forvaltningsplan i region 8.

Sett i lys av bestandsregistreringer, skader på rein i Kautokeino, sannsynligvis fast bjørneforekomst i Valjohka/Luostejohka som er kalvingsområder og grenser til sauebeiteområder, og flere bjørner registrert i Jarfjord i Sør-Varanger kommune anbefaler vi en kvote på totalt 6 bjørner i B-området. I de deler av B-området hvor det har vært registrert at binner benytter disse, anbefaler vi egne binnekvoter.

I Jarfjord øst for Bøkfjorden og Pasvikelva anbefales en binnekvote på en bjørn og at jakt stoppes her om en binne felles. Dersom A-området vedtas innskrenket før bjørnejakten i Pasvik anbefales en binnekvote på en binne i innskrenket område. I B-område mellom Karasjok og forvaltningsområde A, anbefales en binnekvote i B-området på inntil en binne.

Det anbefales en kvote på 6 bjørner i B-området, hvorav inntil 1 binne i Sør-Varanger kommune øst for Kirkenes mot russegrensen og inntil en binne i eventuelt innskrenket område av A-området i Pasvik, inntil 1 binne i Karasjok kommune sør – øst for Karasjok mot finskegrensen.

Total kvote blir da 6 bjørner i B-området med tre områder med egne binnekvoter på en (1x3), to av de seks bjørnene kan felles i A-området i Pasvik hvorav inntil en binne. Totalt inntil 6 bjørner. Bakgrunnen for jakt i A-området i Pasvik er å begrense bestanden på to årlige ynglinger, dette vil begrense utvandring og etablering av ynglende bjørn utenfor forvaltningsområde A, i sauebeiteområder og i kalvingsområder for rein. Bakgrunnen for jakt i B-området er å begrense skader bjørn gjør på rein og sau, samt begrense etablering av fast forekomst av bjørn i områder utenfor A-området.

Kart 4: DNA registrerte bjørn i Finnmark til og med 2012. Rød prikk er binner, blå prikk er hanner og grå prikk er ukjent kjønn. Forvaltningsgrense A er markert med rød strek

Forslag til kvote for lisensfelling i Troms

I Troms forekommer det bjørn hovedsakelig i indre strøk. Antall registrerte bjørn i Troms var tilnærmet stabilt i Troms fra 23 individer i 2009 til 21 individer i 2010, mens i 2011 var antallet 12 individer, altså halvert. Gjenfunnsandelen var 100 % i Troms. I 2012 ble det funnet DNA etter bare seks individer (fem hanner og en hunn), også her var gjenfunnsandelen 100 %. Ut fra disse registreringene kan det se ut som om bjørnebestanden i Troms er i nedgang. Det er også en nedgang i antall prøver som ligger til grunn for disse tallene. Bestandstallene er basert på innsamlede prøver av ekskrementer, hår og vev som alle (spesielt elgjegere) oppfordres til å sende inne. Antall innsamlede prøver siste fire år er 146 (2009), 100 (2010), 61 (2011) og 47 i 2012. Det kan tenkes at interessen for å samle inn prøver er minkende, og gir et estimat av en lavere bestand enn det som er tilfelle. Det kan også være en reell bestandsnedgang i Troms.

I 2011 ble det satt en kvote på 2 dyr under lisensjakt på bjørn i forvaltningsplanens B-området i Troms. En hunnbjørn ble felt i Målselv kommune. I 2012 ble det satt en kvote på maksimalt to bjørner innenfor deler av Troms, det ble ikke felt bjørn på lisensfelling, men én bjørn ble felt ved skadefelling. Med bakgrunn i nedgangen i minsteestimat på bjørnebestanden i Troms vil rovviltneemnda tilrå at det ikke åpnes for jakt i A-områdene i Troms. Rovviltneemnda vil tilrå at det gis tillatelse for lisensfelling av én bjørn i B-området i Troms. Rovviltneemnda vil sterkt tilrå at det åpnes for lisensfelling i hele B-området i Troms, ikke bare der det er mest sannsynlig at det vil være bjørn. Dette både med tanke på at det skal være enklest mulig å holde rede på hvor det er lisensfelling, og med tanke på at skadepotensialet på beitedyr med stor sannsynlighet er økende jo lengre ut mot kysten en bjørn er.

Konklusjon

Utviklingen av bjørnebestanden i region 8 ser ut til å skje sakte, i de siste år med en økning i Finnmark og en nedgang i Troms. Ut fra en totalvurdering av alle overnevnte forhold mener rovviltnemnda det er forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for bjørn innenfor nærmere avgrensede områder. Rovviltnemnda har spesielt vektlagt bjørnebestandens utvikling regionalt, nasjonalt og sett i sammenheng med bjørnens status og økologi i Skandinavia, samt skadepotensialet og hensynet til andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14. Rovviltnemnda har videre vektlagt at lisensfelling og kvotejakt er ønskede beskatningsformer fremfor skadefellinger.

Rovviltnemnda anbefaler en kvote på én bjørn i B-området i Troms fylke. I Finnmark anbefales det at det åpnes for lisensfelling på 6 bjørner. Herav inntil to bjørner i A-området i Pasvik, hvorav inntil én binne. I B-området inntil 4 bjørner hvorav tre områder med adskilte binnekvoter. Begrensning i B-området øst for Bøkfjorden på inntil én binne (Jarfjord), begrensning på inntil én binne i innskrenket område av A-området i Pasvik (strand) dersom dette vedtas før bjørnejaktas start. Begrensning på inntil én binne i B-området mellom forvaltningsgrense A og elva Karasjohka i Karasjok kommune. Ved felling av én binne i A eller B-områder med binnekvote, stoppes jakten i område med binnekvote.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 og rovviltforskriften § 18. En eventuell klage skal fremsettes for rovviltnemnda i region 8, jf. forvaltningsloven § 32.

32/12 Lisensfellingsskvote for jerv

Behandling:

Innstilling til vedtak:

Jervekvoten i Troms og samarbeidsområdet mellom region 7 og 8 settes til totalt 38 jerver, hvorav inntil 27 jerver, derav inntil 17 tisper kan felles i A-området for jerv. Jervekvoten for Finnmark settes til 22 jerver, hvorav inntil tre jerver, derav inntil to tisper kan felles i A-området. Total kvote for region 8 inkludert samarbeidsområde med region 7 blir da 60 jerver.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn for sekretariatets saksfremlegg

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov om viltet (viltloven) av 29.5.1981
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19.6.2009
- Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) av 18.3.2005
- Forvaltningsplan for rovvilt vedtatt 21.9.2007
- Forvaltningsplan for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i region 7 – Nordland

Saksfremstilling

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i Stortingsmelding nr 15 (2002-2003), rovvilt i norsk natur, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S.nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Jerveforvaltning i området som omfattes av kvotevedtak fra rovviltnemnda i region 8

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§8), føre var prinsippet (§9), samlet belastning (§10), kostnader ved miljøforringelse (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Kunnskap om rovviltartene, både jerv, gaupe, bjørn og ulv er noe av det beste vi har på artsnivå både når det gjelder bestandssituasjon og økologi. Rovviltforvaltningen har hatt høy prioritet de siste år, og vi har etter hvert også en god forvaltningskunnskap om hvordan rovviltartene reagerer på aktiv forvaltning. Gjennom blant annet omfattende innsats fra Statens naturoppsyn ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å kontrollere disse dataene opp mot analyser av DNA fra jerv, har Rovdata sammenstilt mye kunnskap om jerv, blant annet i NINA Rapport 898 (Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2012) og i NINA Rapport 732 (Järv i Skandinavi – status och utbredning 1996–2010). Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget for jerv i region 8, kan vi konkludere med at det er en levedyktig bestand av jerv i regionen både når det gjelder antall individer og genetisk mangfold. Vi legger her til grunn en aksept for at bestandsmålet på ti ynglinger er regionens bidrag for å sikre en levedyktig bestand i det naturlige utbredelsesområdet som regionen er en del av.

Bestandsmål

Bestandsmålet i region 8 er fastsatt i ”forskrift om forvaltning av rovvilt (FOR-2005-03-18-242)”. Bestandsmålene for jerv i region 8, er ti ynglinger, hvorav tre ynglinger skal være i Finnmark og sju ynglinger i Troms. Bestandsmålet for jerv i region 7 er 10 ynglinger, hvorav tre ynglinger skal være i «Nord-fylket» jf. forvaltningsplan for rovvilt i region 7 –Nordland – vedtatt mars 2011. I følge samarbeidsavtale mellom rovviltneemndene i region 7 og 8 skal nordlige områder av Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms. Samarbeidsavtalen er som følger:

Samarbeidsavtale mellom rovviltneemndene i region 7 og 8

Rovviltneemnda i region 7 og rovviltneemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltneemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltneemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltneemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltneemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

7. Denne avtalen gjelder for perioden 6.9.2012–1.6.2015. Ved avtalens utløp skal det vurderes evt. videreføring av tilsvarende samarbeid. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

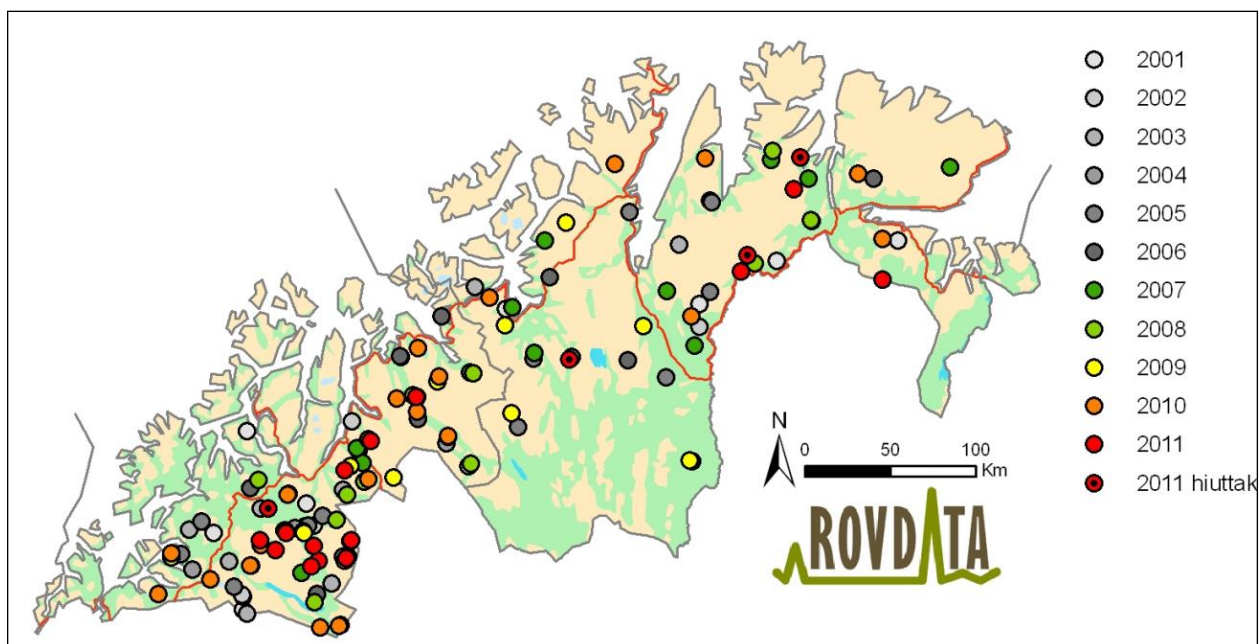
Området i Nordland som omfattes av kvotevedtak fra Troms utgjør omkring 10 prosent av «Nord-fylket». I Nord-Fylket er bestandsmålet for jerv tre ynglinger.

Nemndas myndighet for forvaltning av jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. I følge rovviltforskriften § 10, har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv dersom gjennomsnittlig antall ynglinger av jerv de tre foregående år ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen.

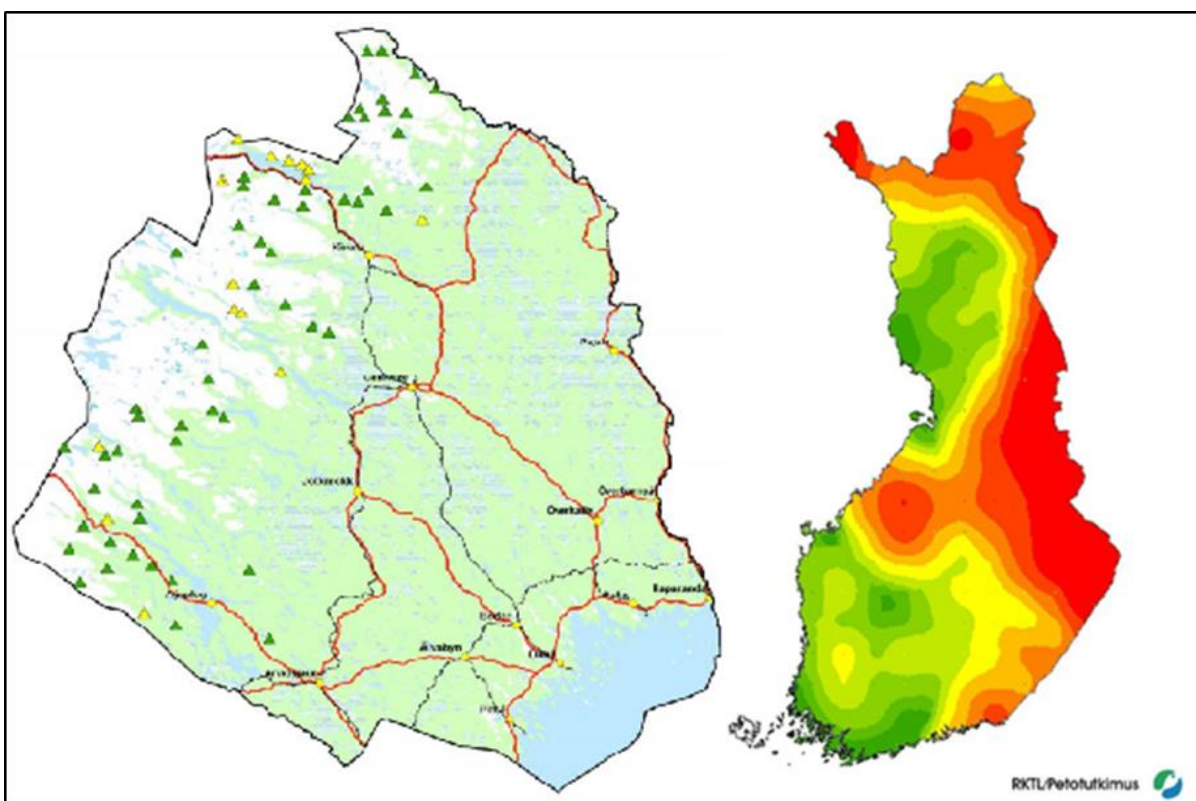
Hensikten med kvote for lisensfelling, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden samt begrense den skade som jerv påfører bufe- og tamreinnæring. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at lisensfelling i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer på sau og rein.

Jerveynglinger

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet (Figur 1), bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2010–2012 er 23 ynglinger (Tabell 1). I grenseområdene mot Troms er det på svensk side en tett bestand av jerv (Figur 2). I 2011 var det i Nordland 14 antatt/dokumenterte ynglinger i 2012 var tallet 12. I 2013 er det per 21.6.2013 antatt/dokumentert 9 ynglinger i Nordland, gjennomsnittet de siste tre år vil ligge over bestandsmålet.

Figur 1. Dokumenterte ynglinger av jerv i region 8 i årene 2001–2011. Kilde: Rovdata, Norsk institutt for naturforskning

Figur 2. Til venstre: Trekantene angir 71 jerveynglinger i Norrbottens län, Sverige, under registrering 2012, grønne trekantene angir 55 sikre ynglinger, gule trekantene angir 16 sannsynlige ynglinger. Kilde: Rovdjursinventeringen 2011-2012 i Norrbottens län, Länsstyrelsens rapportserie 14/2012. Til høyre: Beregnet utbredelse av jerv i Finland, 2010, på grunnlag av innmeldte observasjoner. Grønt til rødt indikerer henholdsvis få og mange observasjoner. Kilde: RKTL/Petotutkimus

Tabell 1. Antall registrerte ynglinger av jerv i Finnmark og Troms samt samlet for region 8 i årene 2001 til 2012. Tallene viser dokumenterte og antatte ynglinger, og er inkludert eventuelle hiuttak. Varierende vær- og snøforhold i registreringsperioden kan være medvirkende til variasjoner i

resultatene fra år til år. Legg merke til at gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene er mer enn det dobbelte av bestandsmålet på ti ynglinger. Kilde: Det nasjonale overvåkningsprogrammet for store rovdyr

År	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Finnmark	7*	3	3	1	10	4	11	5	6	6	6	10
Troms	7	7	8	8	10	13	9	12	13	17	12	18
Region 8	14	10	9	9	20	17	20	17	19	23	18	28

* – Inkluderer to dokumenterte ynglelokaliteter basert på skutte tisper med foster (hhv. 12.1.2001 og 16.1.2001)

Per 14.6.2013 er det inneværende år registrert åtte ynglinger av jerv i region 8, alle åtte er registrert i Troms. Ved en av disse er tisper og to valper tatt ut ved hiuttak. I Troms er det ytterligere fem lokaliteter som skal undersøkes ved barmarkkontroll, i Finnmark er det en lokalitet som skal undersøkes ved barmarkkontroll. Svært trolig vil barmarkkontrollene bidra til at flere ynglinger i regionen bli dokumentert/antatt. I Nordland er det per 21.6.2013 antatt/dokumentert ni ynglinger av jerv, ingen av disse er innenfor forvaltningsområdet til region 8 jf. samarbeidsavtale mellom rovviltregion 7 og 8.

Kjent avgang av jerv

Mellom 1. april 2012 og 31. mars 2013 var det i region 8 en kjent avgang på 68 jerver. (Tabell 2). Ekstraordinære uttak skjer oftest om vinteren og tidlig vår, dermed bør vi også se til avgang fra sommer til ny sommer. Totalt i region 8 er det i perioden 1.6.2011–31.5.2012 en kjent avgang på 50 jerver, 17 av disse er tatt ut ved til sammen 8 hiuttak hvor det tre ganger har lyktes å ta ut tisper. Ti jerver er tatt ut ved lisensfelling. I tillegg til hiuttakene ble 23 jerver tatt ut ved skadefelling.

Tabell 2. Kjent avgang av jerv i Finnmark og Troms samt samlet for region 8 i jaktårene (1. april til 31. mars) 2001/2002 til 2012/2013. Tallene viser all kjent avgang, ikke bare jakt, skadefellinger og hiuttak. Kilde: Rovbase 3.0 per 18.6.2013

År	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Finnmark	6	6	5	1	4	8	17	15	21	21	19	40
Troms	9	8	8	9	7	21	7	11	21	20	23	28
Region 8	15	14	13	10	11	29	24	26	42	41	42	68

I Finnmark var det en kjent avgang på 26 jerver i perioden 1.6.2012–31.5.2013. Ingen av disse ble tatt ut ved hiuttak. Fem jerver ble tatt ut ved lisensfelling, mens 21 ble tatt ut ved skadefelling, 11 av disse 21 ble tatt ut før 15. februar.

I Finnmark var det en kjent avgang på 24 jerver i perioden 1.6.2011–31.5.2012. Under hiuttak ble det tatt ut ni valper og én voksen tisper, dette utgjorde uttak av ungene til fem voksne tisper, i fire av tilfellene lyktes det bare å ta ut ungene. 13 jerver, hvorav 7 hanner og 6 tisper, ble felt fra helikopter ved ekstraordinært uttak og en tisper ble felt i lisensfelling. Av de felte jervene var 14 over ett år, hvorav 8 av disse var tisper.

I Troms hadde vi en kjent avgang på 19 jerver i perioden 1.6.2012–31.5.2013. Ti av disse jervene ble tatt ut ved lisensfelling, seks ble tatt ut ved skadefelling før 15. februar, mens en tisper med to valper ble tatt ut ved hiuttak.

I Troms hadde vi en kjent avgang på 26 jerver i perioden 1.6.2011–31.5.2012. I Troms ble det gjennomført fire hiuttak hvor det tre ganger ble gjennomført uttak av tise med to valper, og hvor det en gang ble tatt ut en valp. I tillegg til de som ble tatt ut ved hiuttak ble sju jerver tatt ut ved skadefelling, alle disse var hanner. Ni jerver ble felt under lisensfelling, fire av disse var tisper.

I den delen av Nordland som omfattes av samarbeidsavtalen mellom region 7 og 8 har det siden 1.6.2010 vært en kjent avgang av 1 jerv, denne ble felt ved skadefelling 23.4.2012.

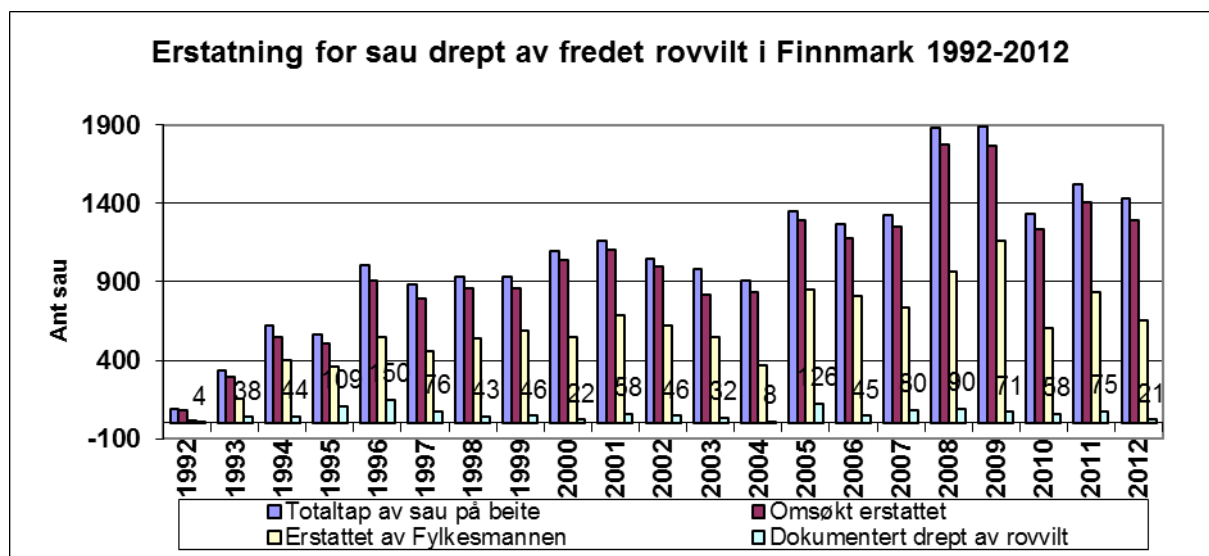
Erstatning for tap av sau og rein til fredet rovvilt

Finnmark - sau

Totaltap og omsøkt i 2012 var på omtrent samme nivå som i 2011, -noe høyere enn i 2005, 2006, 2007 og 2010, men betydelig lavere enn i 2008 og 2009.

Erstattet beløp i 2012 var 1,46 millioner for 651 sauer. Sauebøndene som søkte om erstatning i 2012 oppga et totaltap på 1 428 dyr av 11 919 sau og lam som ble sluppet ut på utmarksbeite. Av disse ble 1 294 dyr søkt erstattet som drept av fredet rovvilt (Figur 3).

Av de omsøkte dyrene var 21 sauer dokumentert drept av fredet rovvilt. De dokumenterte rovvilt drepte sauene utgjorde dermed 3,2 prosent av de erstattede dyrene. Antall dokumenterte gaupeskader er redusert fra 2009 til 2012. Dokumenterte jerveskader er gått litt opp siden 2010.

Figur 3. Erstatning for sau drept av fredet rovvilt i Finnmark 1992–2012

Troms – sau

I 2012 var omsøkte tap 4437 sau og lam. Fylkesmannen erstattet 1646 sau og lam til fredet rovvilt. Omkring 12 prosent av disse ble erstattet til jerv, mens omkring 29 prosent ble erstattet til uspesifisert fredet rovvilt. I 2011 var omsøkte tap 3 884 dyr (Tabell 3). Av de erstattede sauene ble 24 prosent erstattet til jerv.

Tabell 3. Oversikt over sau i Troms. «SLF» viser antall sau og lam på utmarksbeite oppgitt i Statens landbruksforvaltning sin liste over produksjoner per 31.7. det enkelte år. «OBB» og «Totaltap» angir totalt antall sau og lam sluppet på utmarksbeite og totaltap, begge er hentet fra statistikk i organisert

beitebruk. «Søknader» angir antall søknader om erstatning for tap og følgekostnader når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt Fylkesmannen har mottatt. «Sluppet», «Tap» og «Omsøkt» angir antall sau de som har søkt om erstatning oppgir å ha sluppet, tapt totalt samt tapt til fredet rovvilt. «Erstattet» angir antall sau Fylkesmannen har tilkjent erstatning for. «Dok.» angir antall sau som i rovbasen av SNO er dokumentert eller antatt tatt av rovvilt. Både dokumentert og antatt regnes i erstatningssammenheng som dokumentert. "and. erst." angir andelen av de sauer som slippes på beite som blir erstattet som rovvilt drept. "and. omsøkt" angir andelen av de sauer som slippes på beite som blir omsøkt erstattet som rovvilt drept. "and. tot. tap" angir andelen av de sauer, innen organisert beitebruk, som slippes på utmarksbeite som ikke blir gjenfunnet i live.

År	SLF	OB	Totaltap	Søknader	Sluppet	Tap	Omsøkt	Erstattet	Dok.	and. erst.	and. omsøkt	and. tot. tap
2000	130 287	119 751	8 945	256	46 268	6 854	6 539	4 122	214	3,16	5,02	7,47
2001	134 985	123 823	8 346	262	49 189	6 195	5 889	3 671	209	2,71	4,36	6,74
2002	138 678	125 446	8 831	259	53 545	6 647	6 426	3 617	163	2,61	4,63	7,04
2003	139 526	126 573	8 721	269	60 034	6 829	6 378	3 396	133	2,43	4,57	6,89
2004	138 348	117 700	7 898	242	56 611	6 775	6 341	3 333	131	2,40	4,58	6,71
2005	136 377	122 683	9 962	238	58 933	7 941	7 318	4 183	163	3,07	5,37	8,12
2006	134 442	117 017	8 987	236	60 912	7 609	7 141	3 886	117	2,89	5,31	7,68
2007	128 393	111 073	8 664	210	56 620	7 027	6 605	3 734	128	2,95	5,23	7,80
2008	123 835	109 746	7 002	190	52 465	6 161	5 696	2 878	114	2,32	4,60	6,38
2009	122 461	108 253	7 415	185	55 578	5 766	5 341	2 229	80	1,82	4,36	6,84
2010	120 999	108 005	8 576	178	51 742	6 471	5 993	2 282	69	2,11	4,95	7,94
2011	111 671	100 996	6 444	144	43 509	4 349	3 884	1 274	51	1,14	3,48	6,38
2012	114 605	105 266	7 842	150	44 430	4 863	4 437	1 646	74	1,44	3,87	7,45

Finnmark - rein

Fylkesmannen har utbetalt 32,6 millioner kroner i erstatning for rein drept av fredet rovvilt i reindriftsåret 2011/2012. I 2010/2011 ble det erstattet rein for 33,8 millioner kroner.

Nedgangen henger i stor grad sammen med at færre rein er dokumentert drept av fredet rovvilt i Øst-Finnmark.

Fylkesmannen i Finnmark har utbetalt erstatning for totalt 10 465 rein i reindriftsåret 11/12 (1. april 2011–31. mars 2012) – 5979 dyr i Øst-Finnmark og 4486 dyr i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Til sammenligning ble det for reindriftsåret 10/11 gitt erstatning for 11 359 rein i Finnmark.

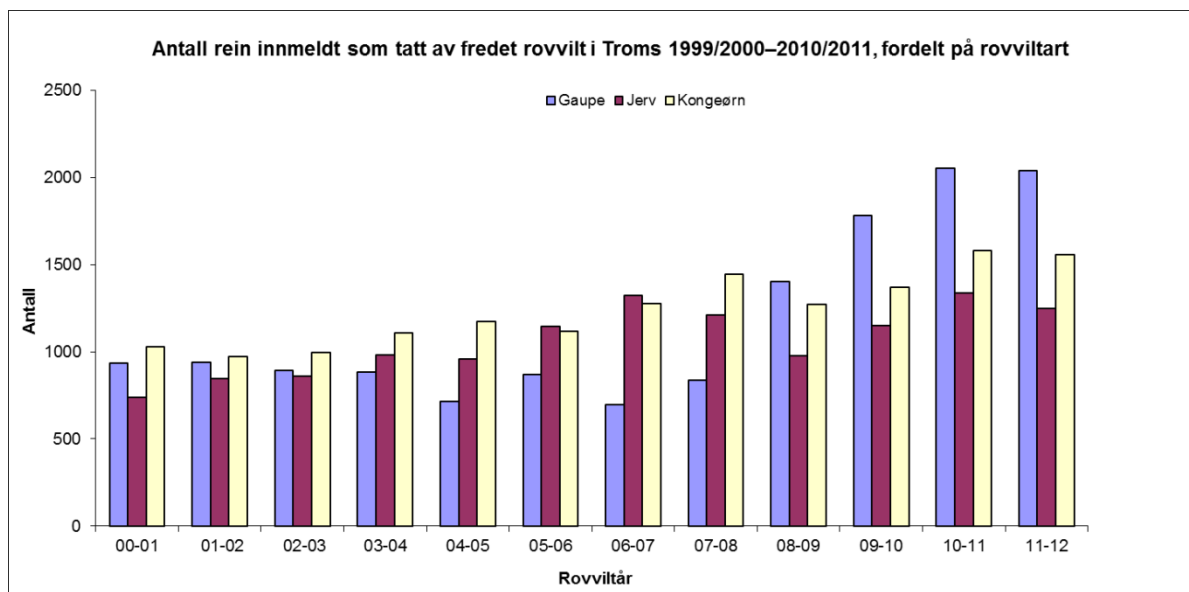
Av de innmeldte kadavrene har Statens naturoppsyn dokumentert 476 rein som drept av fredet rovvilt. Dette er en nedgang fra 10/11, da det ble dokumentert 607 dyr. Nedgangen i dokumentasjon har skjedd i Øst-Finnmark. De dokumenterte rovvilt drepte kadavrene utgjør 0,85 % av det omsøkte tapet mot 1,27 % året før. I Vest-Finnmark utgjør dokumentasjon 0,63 % av det omsøkte tapet, og 1,16 % i Øst-Finnmark.

Reineierne i Finnmark rapporterte om 65 514 dyr som tapt på beite i løpet av reindriftsåret 11/12. Av dette tapet ble det søkt erstatning for totalt 55 674 rein som drept av rovvilt – 23 375 i Øst-Finnmark og 32 299 i Vest-Finnmark (omfatter også deler av Nord-Troms).

Dette er en økning fra driftsåret 10/11, da det ble søkt om erstatning for totalt 47 671 rein (27 844 i Vest-Finnmark og 19 827 i Øst-Finnmark). Innrapportert tap har økt både i Vest-Finnmark og i Øst-Finnmark.

Troms – rein

For reindriftsåret 2011/2012 erstattet Fylkesmannen i Troms 2500 rein, hvorav 2041 kalver og 399 simler og 60 okserein. Dette året meldte reineierne at gaupa var den rovviltarten som forårsaket de fleste tapene, men også kongeørn og jerv sto for svært vesentlige tap (figur 4).

Figur 4. Utviklingen i antall dyr reindrifra har innmeldt tapt til rovvilt i Troms i perioden 2000–2012. Et rovviltår regnes her som fra og med 1.6. til og med 31.5. påfølgende år. I denne perioden ble kun tolv reiner innmeldt som tatt av bjørn, ti i 2009/2010, og to i 2010/2011 disse inngår ikke i stolpene. Ingen rein ble i løpet av disse ti årene innmeldt tapt til ulv. Svensk rein inngår ikke i disse dataene

Jervens genetiske status

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Vurdering av beslutningsgrunnlaget

I vurdering av beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet ligger en usikkerhet om utfallet for neste års registrering dersom ett gitt antall jerver tas ut. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos jerv, for eksempel avhengig av smånagersvingninger, og ikke i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget. Ut fra erfaringer om avgang og bestandssvingninger mellom år legger sekretariatet til grunn at tilvekstspotensialet i jervebestanden årlig er på minst ti prosent, disse kan altså tas ut uten at dette reduserer bestanden, i denne beregningen har vi også tatt høyde for innvandring fra en tett jervebestand i Norrbottes län (Figur 4). Når bestanden skal reguleres ned til bestandsmålet er det nødvendig både å ta ut tilveksten og antallet over bestandsmålet. En naturlig følge av dette er at sekretariatet også må vurdere mulige konsekvenser for jervebestanden dersom uttaket skulle medføre at bestanden kom under bestandsmålet. NINA rapport 732 viser at den registrerte populasjonsstørrelsen i Skandinavia fra 1996 til 2010 økte gjennomsnittlig med 4,3 prosent årlig. Noe av økningen kan skyldes bedre registreringer. Sekretariatet vurderer likevel at den skandinaviske jervebestanden er voksende, og den er på sitt aller tetteste i Norrbottens län like ved grensa til Troms (Figur 2). Sekretariatet vurderer at dersom en til tross for et godt prediksjonsgrunnlag for uttak, skulle komme under bestandsmålet ved telling neste år, så har bestanden kapasitet til raskt å bygge seg opp uten betydelig tap av genetisk materiale.

Sekretariatet vil også peke på det enstemmige rovviltforliket av 2011 hvor det ble presisert at «rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antallet ynglinger holdes så nær bestandsmålet som mulig», dette jf. formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften. Det er derfor grunn til å tro at arten tåler et visst jakttrykk og det er ikke nødvendig å legge føre-var-prinsippet til grunn i vurderingen om det skal åpnes for lisensjakt også neste sesong, jf. naturmangfoldloven § 9.

Samlet belastning

Lisensjakt vil ikke medføre en økt samlet belastning som kan true artens overlevelse så fremt kvote settes på et faglig forsvarlig grunnlag og geografisk avgrensning er i tråd med forvaltningsplanen. Dette er i tråd med prinsippet i naturmangfoldlovens § 10. Det bør derfor settes en geografisk differensiert kvote som tar sikte på å nå bestandsmålet for jerv mest mulig presist i A-området, unngå etablering av jerv i B området og med dette redusere potensialet for skade på beitedyr i både i A- og B-området. Dette er den mest miljøforsvarlige driftsmetoden her og i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven § 12 og forvaltningsplan for rovvilt i region 8. Beregning av kvote blir vurdert senere i saksframlegget.

Hvis jerven i region 8 ikke beskattes vil bestanden sannsynligvis øke og medføre store endringer i landskapet her nord. En ytterste konsekvens av en økt jervebestand kan bli opphør av reinbeitenæringen og saueneæringen i store deler av Troms og Finnmark, noe som helt klart ville ha endret landskapsbildet, og endret på næringsnett der samfunn av planter, dyr, sopp og mikroorganismer fungerer i samspill innbyrdes og med det ikke-levende miljøet. I den andre ytterkanten har en et scenariet hvor jervebestanden i Troms og Finnmark utryddes, noe som også ville ha påvirket økosystemet ved at en predator og åtseleter som setter spor i landskapet, og påvirker hele næringskjeden ikke lenger hadde vært en del av økosystemet.

Vurderinger av kvote for lisensfelling av jerv i region 8

I region 8 er det i årene 2010, 2011 og 2012 registrert henholdsvis 23, 18 og 28 ynglinger. Både i 2011 og i 2012 ble det tatt ut fire tisper ved hiuttak, i 2013 ble det tatt ut en tisper. I samarbeidsområdet mellom region 7 og 8 var det én kjent yngling i 2011.

En måte for å regne antall jerv som skal tas ut

Etter yngling i 2012, fra og med 1.6.2012 har vi en kjent avgang på 45 jerver, to av disse valper, altså totalt 43 ikke juvenile jerver. 43 jerver tilsvarer 6,9 familiegrupper (43/6,27). Altså skulle en ut fra antall ynglinger i 2012 og avgangen etter yngelperioden forvente 24 (tatt hensyn til hiuttak) minus 6,9 ynglinger pluss 10 % forventet tilvekst (1,7 ynglinger), forventet at det er en jervebestand tilsvarende 18,7 ynglinger ($18,7 \times 6,27 = 117$ individer) i 2013. En yngling er tatt ut i 2013.

Da regner vi gjennomsnittet ut fra 18, 28 og 18,7 ynglinger. Vi går ut fra at avgang og tilvekst de to første årene best er justert med registrert bestand påfølgende år. Derfor regner vi på avgang og tilvekst bare siste av disse tre årene. Gjennomsnittet de tre siste årene tilsier da at vi har $(18 + 28 + 18,7)/3 = 21,6$ ynglinger før lisensfellingsperioden 2013/2014.

Målet er at bestanden skal være på eksakt 10 ynglinger i 2014, for å komme dit tilsier denne utregningen at vi skal ta ut $21,6 - 10 = 11,6$ ynglinger, tilsvarende $11,6 \times 6,27 = 72,7$ jerver.

En annen måte å regne antall jerv som skal tas ut

Dersom vi legger til grunn 28 ynglinger i 2012, men trekker fra kjent avgang av voksne individer, også de fire tispene som ble tatt ut ved hiuttak, kan vi beregne en bestand i 2013 tilsvarende $176 - 41 = 129$ individer tilsvarende 20,6 ynglinger før tilvekst er beregnet. Dersom vi ut fra 24 ynglinger beregner en tilvekst på 10 % tilsvarer dette 2,4 ynglinger, eller 15 individer. I region 8 har eneste kjente avgang av jerv etter 7.3.2013 vært ett hiuttak, altså er det i hovedsak hiuttaket som av uttakene har påvirket tilveksten til 2014. Dette gir $20,6 + 2,4$ (tilvekst) $- 1$ (hiuttak) = forventet bestand tilsvarende 22 ynglinger i 2013.

Målet er at bestanden skal være på eksakt 10 ynglinger i 2014, for å komme dit tilsier denne utregningen at vi skal ta ut $22 - 10 = 12$ ynglinger, tilsvarende $12 \times 6,27 = 75$ jerver.

Enda en måte å regne antall jerv som skal tas ut

Vi har per 22.7.2013 registrert 9 ynglinger av jerv i region 8, en av disse er tatt ut, altså har vi bare 8 ynglinger. Dersom en ser isolert på disse tallene vil dette kanskje ikke gi en tilvekst stor nok til at bestandsmålet nås i 2014. Imidlertid har vi ved hjelp av DNA-registreringer, antall registrerte ynglinger i 2012, kjent avgang, og registrert jerveaktivitet et sikkert bilde på at bestanden per i dag er større enn hva antall registrerte ynglinger skulle tilsa.

Sammenfatting av data

Det er trolig at året 2012 var et spesielt godt yngleår for jerv, og at en større andel enn normalt ynglet dette året. Det er også trolig at året 2013 har vært et spesielt dårlig yngleår, samtidig var det, spesielt i Finnmark, svært dårlige registreringsforhold vinteren 2013, sannsynligvis har det vært ynglende jerv i Finnmark også i 2013, selv om dette ikke har blitt registrert. Det er altså å forvente at bestanden ved yngling i 2013 var større enn antall registrerte ynglinger tilsier (flere tisper som avsto fra å yngle i 2013). Det ser ut til at det er svært stor variasjon i hvor stor andel av bestanden som yngler fra år til år. Ved DNA-registrering ble det i 2011 i region 8 registrert DNA etter 86 individer, fra og med 2011 til i dag (5.7.2013) er det en kjent avgang på 106 voksne individer.

Våren 2012 ble det registrert DNA etter 150 levende individer i region 8, 72 i Finnmark og 78 i Troms. 97 av disse 150 jervene var tisper. Etter at disse 150 ble registrert har det i region 8 vært en kjent avgang på 45 jerver (derav 2 valper ved hiuttak 2013). Av disse 45 individene var det 19 voksne tisper (rovbaser per 5.7.2013). Ut fra DNA-registrering og kjent avgang av jerv er det altså å forvente at bestanden består av $97 - 19 = 78$ tisper som er mer enn ett år gamle. Tilsvarende regnestykke for hanner tilsier at bestanden består av 29 hanner som er mer enn ett år gamle.

I realiteten er det med den kunnskap vi har, vanskelig å fastslå hvor mange individer bestanden består av i dag, det er også svært vanskelig å fastslå hvor mange individer som kan tas ut for at en skal ha en bestand som gir ti ynglinger i 2014. Rovviltnemnda må uansett forsøke å vedta en kvote, som med den kunnskapen nemnda har tilsier at det blir ti jerveynglinger i regionen i 2014.

Finnmark

DNA-registrerte jerver i Finnmark våren 2012 viser 53 voksne tisper (inkludert 7 døde) og 33 voksne hanner (inkludert 7 døde). Det vil si 46 levende tisper og 26 levende hanner, totalt 72 levende jerv registrert våren 2012 på DNA i Finnmark.

Jervebestanden er etablert i hele Finnmark. Værforhold ytterst på kysten gjør samling av DNA og registreringer av hi utfordrende. DNA registreringer viser at det er jerv i Finnmark, selv om det ikke er registrert yngling i 2013. Regner man ut gjennomsnittlig yngling de siste tre år er Finnmark ennå over bestandsmålet på 3 ynglinger med et snitt på 5,33 ynglinger (6 ynglinger i 2011, 10 ynglinger i 2012 og 0 ynglinger i 2013).

Ynglinger og bestandsfellingskvoter i Finnmark 2011/2012

Basert på 6 ynglinger hvorav tre ble tatt ut ved hiuttak ble det fastsatt en kvote på 20 jerv i B-området og 2 i A-området hvorav inntil en tispe.

2012/2013

Basert på 5,7 ynglinger i snitt i perioden 2009-2011 og inntil 10 ynglinger registrert i 2012-tilsier at bestanden er minst dobbel så høy som bestandsmålsetningen. Til tross for fem hiuttak, lyktes det i et tilfelle å ta ut den voksne tispa.

2013

Når det gjenstår barmark kontroll ved en potensiell yngleplass, er det ikke registrert ynglinger av jerv i Finnmark i 2013.

Kvote i A-området i Finnmark

Kun en av seks ynglinger lå innenfor forvaltningsområde A i 2010 og 2011, to av seks i 2009 og tre av fem i 2008. Tre ligger innenfor forvaltningsområdet i 2012. Bestanden i A-området tåler en begrenset jakt selv om det ikke lyktes å registrere ynglinger så langt i 2013. Det anses som viktig å åpne for jakt mht. opprettholde og øke interessen for jervejakt i området.

Med en omregningsfaktor på 6,3 individer pr. yngling innen A-området tilsvarer dette basert på 3 ynglinger i 2012, teoretisk ca. 18 individer. Inkluderer vi individer i grenseområdene, er antallet sannsynligvis noe høyere. I A-området langs grensen mot Finland mellom Karigasniemi og Angeli rapporteres det om økende jervetrafikk fra fjellområdene på finsk side til vinterbeite-områdene for rein på norsk side i Anarjohka. Dette bør ilegges vekt. Grunnet dårlige værforhold vinteren 2013 ble det ikke registrert yngling, men det betyr ikke at det ikke finnes yngling her. På denne bakgrunn er det tilrådelig at det fortsatt åpnes for et forsiktig uttak (med tispekvote) gjennom lisensfelling i A-området. Det anbefales en kvote på tre jerver innen A-området, hvorav inntil to tisper.

Kvote i B-området i Finnmark

I henhold til forvaltningsplanen skal bestandsmålene for jerv nås innen forvaltningssone A. Videre sier planen at kvotens størrelse i forvaltningssone B ikke skal være en begrensende faktor for det årlige uttaket av jerv i B-området

Kvotenivået i B-området bør reduseres noe i forhold til 2012 sett i forhold til antall ynglinger i 2013, og basert på oppsummering av DNA for 2010, 2011 og 2012. Kvoten settes allikevel høyt for å bremse bestandsøkning og begrense tap av beitedyr i disse områdene. Siden forvaltningsplanen ikke legger opp til etablering av reproduserende jerv i B-området, er det ikke hensiktsmessig med tispekvote i B-området i 2013.

Beregning basert på antall ynglinger

Med utgangspunkt i syv ynglinger i B-området i 2012 og ingen ynglinger i 2013 tilsier dette en bestand på 6,3 individer eldre enn ett år per yngling, dvs. totalt ca. 45 individer. Av disse

ble seks tisper og syv hanner over et år tatt ut/felt. Dette tilsier at bestanden i B-området er ca. $45 - 13 = 32$ individer. Noen individer benytter trolig både A og B-området. Vanskelige registreringsforhold i 2013 er trolig hovedårsaken til at ingen ynglinger er blitt funnet. Jervebestanden anses og være stabil høy i Finnmark.

Beregning basert på DNA i 2012

DNA fra 2012 tilsier en gjenlevende minimumsbestand på 72 individer fratrasket kjent avgang.

Oppsummert for Finnmark

Det anbefales en jervekvote på 19 jerver i B-området i 2013/2014. Total kvote for Finnmark blir da 22 jerver, hvorav inntil to tisper i A-området.

Troms

I rovbasen ligger data på DNA-registrerte jerver. Disse dataene viser at det våren 2012 var DNA-registrert 51 levende tisper og 27 levende hanner i Troms, totalt 78 levende jerver. Før yngling i 2013 var det en kjent avgang på 16 jerver. Etter yngling ble én tise og to valper tatt ut. 6 av de jervene som ble tatt ut før yngling 2013 var hunner. Dette tilsier at vi våren 2013 har 44 tisper og 17 hanner pluss tilveksten (nye individer inn i bestanden minus naturlig dødelighet) fra 2013. Dersom tilveksten er 10 % tilsier dette 67 dyr, dersom tilveksten er 20 % tilsvarer dette 73 dyr.

En forklaring på at det registreres flere hunner enn hanner kan være at det faktisk er flere hunner enn hanner i bestanden, en annen mulig forklaring er at SNO sin leteinnsats etter jerveekskrementer konsentreres i områder hvor det er ynglende tisper. En revirmarkerende hann har gjerne flere ynglende tisper innen sitt område. Hanner som ikke er revirmarkerende er ikke å finne innenfor der det er ynglende tisper, og SNO også har sin største feltinnsats. Stressnivå i forhold til mattilgang kan også være en faktor som påvirker kjønnsratio i ungekullene (Nina Rapport 843).

Det er uansett ikke å forvente at DNA-registreringer fanger hele bestanden. I 2010 og 2011 ble det i Norge identifisert henholdsvis 289 og 270 individer, som tilsvarer 70–80 % av bestandsanslaget på drøyt 350 jerver estimert fra yngleregistreringene (Nina Rapport 843). Heller ikke yngleregistreringene er sikre. Dersom vi i dette tilfellet går ut fra at 20 % ikke blir registrert ved DNA, vil dette gi $61 \times 0,20 = 12,2$ jerver som ikke ble registrert ved DNA. Altså $61 + 12 = 73$ jerver før tilvekst. Dersom 10 % tilvekst gir dette 80 jerver.

I Troms er bestandsmålet 7 ynglinger, tilsvarende 44 jerver. For å komme ned på bestandsmålet må det altså tas ut $80 - 44 = 36$ jerver. I dette regnestykket er det mange ukjente faktorer, sekretariatet har brukt «20 % ikke registrert» i stede for 30 % og sekretariatet har regnet med en relativt beskjeden tilvekst (10 %), dette med bakgrunn i den lave registreringen av antall ynglinger.

Med bakgrunn i DNA-registreringer mener sekretariatet at det vil være forsvarlig å ta ut noe flere tisper enn hanner. Tispekvoten settes dermed høyt. I B-området vil ikke sekretariatet tilrå tispekvote. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være forvaltningsmessig ulik praksis i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. I Troms er store deler av A-området for jerv også kalvingsområde for rein. Over hele fastlandsarealet i Troms beiter det rein. Beitearealer for

sau er i all hovedsak i B-områder for jerv. De registrerte jerveynglingene som er i Troms er i hovedsak konsentrert om A-området for jerv i indre strøk. Hvert år blir det registrert tap av sau og rein til jerv over store deler av fastlandsdelen av Troms, også i B-områdene. Nesten alle ynglinger som ikke er tatt ut har de siste årene ligget innenfor A-området for jerv. I Troms er de fleste jerver innen A-området, slik skal det være, det er i A-området bestanden skal reguleres. Det er likevel viktig å opprettholde et høyt lisensfellingstrykk i B-områdene, for å hindre at jerv etablerer seg der. Sekretariatet vil tilrå en totalkvote i Troms på 36 jerver, hvor maksimalt 26 jerver, derav maksimalt 16 tisper kan felles i A-området for jerv.

Samarbeidsområdet mellom region 7 og 8

Innenfor samarbeidsområdet følger SNO opp tre kjente ynglelokaliteter. To av disse har ikke hatt yngling på over 10 år. Den tredje lokaliteten hadde yngling i 2011, med ukjent hiplass. Det er ikke registrert yngling i 2012 eller 2013 i dette området. SNO meldte om sporadisk aktivitet av jerv i området i vinter.

Vinteren 2010/2011 ble det funnet DNA etter én tise og én hannjerv øst for E6. Hannjerven ble også funnet i Bardu samme år. Vinteren 2011/2012 ble det funnet DNA etter to tisper øst for E6. Ingen av jervene ble funnet andre steder enn i dette området.

Indre Ofoten har en del historikk i forhold til jervetap, men ut fra vinterens registrering forventes ikke de største tapene i dette området. Men siden en betydelig del av området er prioritert til sau og rein, mener rovviltnemnda det er riktig å ha kvote tilgjengelig i dette området. Siden forekomsten av jerv i samarbeidsområdet i større grad dreier seg om en felles bestand med Troms og med Sverige, enn med resten av Nordland mener rovviltnemnda at kvoten i dette området skal være felles med kvoten for Troms, og at uttak av ett dyr i A-området (kan være tise) og av ett dyr i B-området er riktig tillegg som følge av arealet i samarbeidsområdet. Som A-området i samarbeidsområdet regnes området øst for E6 som ikke er prioritert beiteområde for sau- eller prioritert kalvingsland for rein i følge forvaltningsplan for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i region 7 – Nordland, vedtatt mars 2011.

Konklusjon

Jervekvoten i Troms og samarbeidsområdet mellom region 7 og 8 settes til totalt 38 jerver, hvorav inntil 27 jerver, derav inntil 17 tisper kan felles i A-området for jerv. Jervekvoten for Finnmark settes til 22 jerver, hvorav inntil tre jerver, derav inntil to tisper kan felles i A-området. Total kvote for region 8 inkludert samarbeidsområde med region 7 blir da 60 jerver.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 og rovviltforskriften § 18. En eventuell klage skal fremsettes for rovviltnemnda i region 8, jf. forvaltningsloven § 32.

20/13 Behandling av klage på kvote for betingede skadefellingstillatelser

Behandling:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Saken oversendes Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse.

Politiske føringer og lovverk som ligger til grunn:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur
- Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19.6.2009
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet
- Forskrift av 18.3.2005 om forvaltning av rovvilt
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 21.9.2007
- Representantforslag 163 S (2010-2011), og stortingets behandling 17. juni 2011

Saksfremstilling

Den 22.5.2013 i sak 09/13, publisert 24.5.2013, fattet rovviltnemnda i region 8 vedtak om kvote for betingede skadefellingstillatelser på jerv, gaupe og ulv. Rovviltnemnda i region 8 satte kvoten for betingede skadefellingstillatelser for gaupe, jerv og ulv til henholdsvis 6, 15 og 3 individer. Foreningen Bygdefolk For Rovdyr har fremmet klage, datert 7.6.2013, på dette vedtaket.

Klagen

Gaupe:

Bygdefolk For Rovdyr mener en skadefellingskvote for gaupe på seks individer i 2013/2014 ikke er forsvarlig. Bygdefolk for rovdyr viser til at det i region 8 ble felt 18 gauper av en kvote på 29 gauper, noe de mener tyder på et betydelig lavere antall gauper enn antatt. Bygdefolk for rovdyr mener også at bestandsmålet for gaupe både regionalt og nasjonalt er for lavt hvis man skal ha levedyktige bestander.

Klager viser videre til at det de tre siste årene er registrert en nedgang i gaupebestanden. Klager viser til at det på siste kvote for kvotejakt var 118 gauper nasjonalt, mens 80 dyr ble felt. Dette mener klager tyder på at det er færre gauper enn antatt.

Klager skriver videre: «Region 8 hadde ikke hunndyrkvote i 2013 i B-området under siste kvotejakt, mens i A-området hvor det er yngling ble det satt hunndyrkvote på 3. Problemet er at hvis det er en kvote på 24 gauper i B-området, uten hunndyrkvote, kan det teoretisk bli skutt 24 tisper, og da er det klart at også A-området blir påvirket. Så Bygdefolk for rovdyr vil minne region 8 om at det for ettertiden fastsettes hundyrkvote for hele region 8, yngleområde eller ei, slik som MD instruerte rovviltregionen om å gjøre etter klagen vår.»

Klager viser videre til at Direktoratet for naturforvaltning har satt et vilkår om at «Felling eller jakt ikke skal være skadelig for bestandens overlevelse» Bygdefolk for rovdyr minner om at gaupa er truet i henhold til norsk rødliste. Klager sier videre at den genetiske variasjonen i den

skandinaviske gaupebestanden er lav. Klager viser til at ynglebestanden har hatt en vesentlig nedgang de siste årene, og at det samme gjelder for antall antatte og dokumenterte gaupeskader på sau.

Klager mener at en avgang på 15 hungauper siden 1.6.2011 gir stor usikkerhet om fremtidige vellykkede ynglinger. Klager viser til at bestanden gjennomsnittlig har gått opp de siste årene, men at data i rovbase viser at bestandsmålet sannsynligvis ikke blir nådd i sesongen 2012/2013 sett over ett år, noe klager mener kan ha sammenheng med antall hunner som er tatt ut i jakt.

Jerv:

Bygdefolk for rovdyr viser til at det i 2012 ble registrert 68 jervekull i Norge og bestanden ble beregnet til å bestå av 396 voksne individer, klager skriver « Dette kan ikke akkurat kalles en stor og levedyktig stamme. Dessuten er det hele 17 ynglinger som forsvinner pga hiuttak, så egentlig står man igjen med 51 ynglinger.

Det pekes videre på viktigheten av å bevare det genetiske mangfoldet i bestanden.

Videre skriver klager: «Rovviltnemnda i region 8 legger som grunn at bestandsmålet for regionen er oppnådd. Samtidig skriver de i vedtaket: *Per 21.5.2013 har SNO i år registrert 8 ynglinger i Troms (ikke kvalitetssikrede data), hvorav en yngling (hunns med to unger er tatt ut ved uetisk hiuttak). I Finnmark er det ikke registrert ynglinger i 2013. Det er sannsynlig at det i regionen blir registrert noen ynglinger til ved barmarkkontroll senere i sommer. Det er likevel liten tvil om at det vil bli registrert færre ynglinger i 2013 enn i de tre foregående årene.*

Region 8 har bestandsmål på 10 ynglinger (hvorav 3 i Finnmark) av jerv. Region 8 hadde i 2012 ca 28 ynglinger. Pr dags dato har SNO kun registrert 8 ynglinger i Troms (en av disse er til og med tatt ut i hiuttak, en hunn med to unger) og ingen ynglinger i Finnmark. Bygdefolk for rovdyr finner det derfor merkelig at det fattes et vedtak på uttak av hele 15 jerver, når man ikke med sikkerhet kan fastslå at bestandsmålet vil nås i 2013. Region 8 har foreløpig 7 ynglinger av jerv, og ligger dermed under bestandsmålet.»

Ulv:

Bygdefolk for rovdyr viser til at det i rovviltnemndas vedtak heter: *I Vedtaket om kvote for skadefelling av ulv er det lagt til grunn sentrale politiske vedtak om at denne arten ikke skal ha livskraftig bestand i regionen.* Klager undrer seg over denne begrunnelsen, ettersom region 8 ikke har ulv, og derfor heller ikke revirmarkerende ulv.

Klager mener at tapspotensialet som ligger i evt. ulv i reinbeiteland eller i sauebeiter umulig kan være relevant for en skadefellingskvote så høy som tre ulver i Troms og Finnmark 2013/2014.

Klager mener opplysninger om ulveforekomst- og avgang i finsk Lappland ikke er relevant for vedtaket. Klager skriver likevel at streifdyr fra Russland og Finland ofte er regnet blant de mest genetisk verdifulle individene.

Klager skriver videre at dersom ulven har høy genetisk verdi, må man akseptere visse tap eller risiko for tap av beitedyr.

Bygdefolk for rovdyr viser også til rovviltforlikets punkt 2.2.21 Ved beslutning om uttak av et dyr skal det vurderes om det er mulig med flytting dersom individet er særlig verdifullt. Klager viser videre til avtale mellom Direktoratet for naturforvaltning og Naturvårdsverket om felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen.

Bygdefolk for rovdyr trekker frem at det av vedtaket går frem: *Vi mener det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i evt. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.*

Til dette skriver klager:

«Her er stikkordet Eventuell ulv. Det er ikke påvist ulv i fylket på flere år. Bestandssituasjonen for ulv er lik 0 – null! Enda mener Sekretariatet at det er grunnlag for å gi en skadefellingskvote på 3 hypotetiske ulver. Det er fullstendig meningsløst at regionen skal ha liggende klar 3 skadefellinger på ulv slik at streifdyr, som er tillatt, kan skytes med en gang. Dette dreier seg i realiteten om betingete skadefellinger rettet mot bestemte individer, men uten nærmere identifikasjon av disse enn at de befinner seg i regionen. I denne regionen er også sannsynligheten enormt stor for at streifdyrene kommer fra Russland og Finland og derfor er blant de mest verdifulle genetiske individene i landet vårt.»

Videre skriver klager:

«Vinteren 2011-2012 ble det registrert 28 til 32 ulver som kun hadde tilhold på norsk side av grensen, mot 32 til 34 vinteren før (kilde: rovdatab.no). Fire ulver ble avlivet i januar 2012, så status for antallet helnorsk ulv var redusert til 25–26 dyr pr. 10.3.12 (kilde: Evenstad Viltseier/PetterWabakken).

Den kjente avgangen på var på 10 dyr i 2011, og 10 dyr i 2012 (kilde: Rovbase.no.) Avskytingen av ulv i 2011 og 2012 (totalt 20 dyr) utgjør en meget betydelig del av den svært fåtallige bestanden av ulv i Norge.

Vinteren 2012-2013 er det registrert 42 til 46 ulver som er bekreftet kun på norsk side av riksgrensen mot Sverige (kilde: Skandulv/Rovdataat http://www.rovdatab.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Rapporter/Forel%C3%B8pige%20ulverapporter/uM%C3%A5nedsrapp_1213_150313.ppt)

Så langt i 2013 er allerede avgangen på ulv 9 dyr (kilde: Rovbase.no,) noe som innebærer at vi pr i dag har 33 – 37 helnorske, levende individer.

Det er begrenset hvor mye mer nedskyting ulvebestanden tåler nå. Ulvebestanden lider også under en dokumentert alvorlig grad av krypskyting. (Den illegale jakta utgjør i virkeligheten like mye som den legale jakten i følge den kjente rapporten fra Skandulv fra 2008: http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/Rapporter%20i%20ekstern%20rapportserie/2008/Liberg_dodlighet_och_illegal_jakt_varg_Tekn_rap-2p0.108.pdf, og Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe av Olof Liberg, Guillaume Chapron, PetterWabakken, Hans Christian Pedersen, N. Thompson Hobbs og Håkan Sand:

<http://rspb.royalsocietypublishing.org/content/279/1730/910.full.pdf+html?sid=dc0bd-269a279-4ec2-8e6b-33d9b97a1f9b>), altså er det årlig avgang på over 20 ulv de siste åra).

I tillegg er halvparten av alfadyrene/lederdyrene i ulvesonen forsvunnet. Dette medfører at det kan bli vanskeligere å oppnå bestandsmålet i år. Hvert enkelt individ i en så marginal bestand er derfor enda mer verdifullt, og derfor må terskelen for uttak utenfor rovdyrsonen også være svært høyere.

Vi, foreningen Bygdefolk for rovdyr, minner om at ulv er et fredet rovdyr. Ulv ble totalfredet i 1971. Ulv er oppført på den nasjonale rødlisten som kritisk truet.

Vi, foreningen Bygdefolk for rovdyr, kan prinsipielt ikke akseptere dette kvotevedtaket for lisensfelling av ulv i Finnmark og Troms 2013/2014 på bakgrunn av dagens minimale bestandsmål av ulv, ulvebestandens dårlige genetiske tilstand, og den ukjente genetiske verdien av ulv som kan befinne seg i dette området.

Vi påklager derfor dette vedtaket, og ber om at kvoten for betingede skadefellingstillatelser av ulv i Finnmark og Troms 2013/2014 trekkes tilbake.

Rovviltnemnda viser til at vedtaket for kvotene for jerv, gaupe og ulv blant annet baserer seg på kunnskap om artenes bestandssituasjon (NML § 8). Bygdefolk for rovdyr bestrider ikke Rovviltnemndas kunnskap, men besitter man denne kunnskapen bør man bruke den til å gjøre vedtak som viser at nettopp kunnskapen er grunnlaget for vedtaket. Våre rovdyr bør forvaltes med kunnskap om vi skal ha håp om sunne og levedyktige bestander.»

Rovviltnemnda i region 8 sin vurdering av klagen

Rovviltnemnda i region 8 er gitt myndighet til forvaltning av rovvilt gjennom rovviltforskriften ved gitte betingelser. Som det fremgår av forskriftens § 1, er

formålet med forskriften å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Av rovviltforskriften § 7 går det frem at

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriftens § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriftens § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4.

Det er ikke mål om fast bestand av ulv i region 8.

Av rovviltforskriften § 8 går det frem at

Dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv bjørn og ulv til fylkesmannen for å forhindre at disse artene gjør skade på bufe eller tamrein. Kvote for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar.

Rovviltnemnda vil presisere at kvote for betingede skadefellinger ikke er det samme som lisensfellingsskvoter og kvoter for kvotejakt. Innenfor rammen for betingede fellingstillatelser kan fylkesmannen jf. rovviltforskriften § 9 fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade.

Ved vurdering av om det kan gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark
- b) skadens omfang og utvikling
- c) potensialet for fremtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Betingede skadefellingstillatelser er altså betinget av skadepotensialet, og av at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Når det vurderes skadefelling fra kvoten for betingede skadefellingstillatelser skal fylkesmannen gjøre disse vurderingene. Fylkesmannen skal også vurdere prinsippene i naturmangfoldloven § 8 til 12, for hver skadefelling som vurderes gitt.

Når klager viser til at Direktoratet har satt et vilkår om at «felling eller jakt ikke skal være skadelig for bestandens overlevelse» oppgis ikke noen referanse, men rovviltnemnda er klar over naturmangfoldloven § 18

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk..

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,..

hvor det av annet ledd går frem

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen måte.

Fylkesmannen kan tillate felling innenfor rammen av rovviltnemndas betingede skadefellingskvote bare dersom alle betingelser for å kunne gi skadefelling er oppfylt i det enkelte tilfelle.

Rovviltnemndas kvote for betingede skadefellinger tar høyde for hva som kan skje, ikke bare for hva som sannsynligvis skjer. Rovviltnemnda mener for eksempel ikke det er sannsynlig at det i løpet av skadefellingsperioden er tre ulver som fylkesmannen ut fra gitte betingelser må iverksette skadefelling på.

Det er ikke slik klager hentyder, at kvote for betingede skadefellingstillatelser gjør at for eksempel streifdyr av ulv kan skytes med en gang. Det skal være en konkret vurdering av den enkelte situasjon, når vurderingen gjelder ulv skal fylkesmannen ta inn i vurderingen avtale mellom Direktoratet for naturforvaltning og Naturvårdsverket, av 1. april 2012, om felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen.

Videre vil rovviltnemnda gjøre oppmerksom på at vi er feil sitert av klager. Rovviltnemnda har ikke skrevet «*uetisk hiuttak*» i sitert sammenheng øverst på s. 3 i klagen. Rovviltnemnda har skrevet *hiuttak*.

Konklusjon

Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Saken oversendes Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse.

21/13 Sende forvaltningsplan for rovvilt i region 8 til Miljødirektoratet for uttalelse

Behandling:

Innstilling til vedtak:

Rovviltnemnda i region 8 sender forvaltningsplan for rovvilt i region 8 til uttalelse fra Miljødirektoratet. Rovviltnemnda ber Miljødirektoratet ha uttalelsen klar før 20.8.2013. Rovviltnemnda har som mål å vedta forvaltningsplanen den 20.8.2013.

Saksfremstilling

Forvaltningsplan for rovvilt er nesten klar til å vedtas. Det eneste som mangler er:

- digitale forvaltningsgrenser for gaupe og jerv
- prosent av regionens fastmarksareal som er A-området for bjørn
- oppdatert kart over dokumenterte ynglinger av jerv
- oppdatert kart over dokumenterte familiegrupper av gaupe
- noen bilder
- forord, skrevet av nemndas leder

Sekretariatet mener det er svært viktig at forvaltningsplanen blir vedtatt innen lisensfellingsperioden for bjørn starter 21. august. Det går frem av *Behandling av høringsuttalelser til revidert forvaltningsplan for rovvilt i region 8* hvor forvaltningsgrensene for gaupe og jerv skal tegnes. Vi vet at prosent av regionens fastmarksareal som er A-området for bjørn, etter at rovviltnemnda har hørt på høringsuttalelsene, blir noe mindre enn hva som først var foreslått. Dersom oppdaterte kart over dokumenterte ynglinger av jerv, eller oppdaterte kart over familiegrupper av gaupe ikke er ferdige tidsnok, mener sekretariatet at forvaltningsplanen uansett bør vedtas 20.8.2013. Nøyaktige kart over forvaltningsgrensene legges ut på Tromsatlas: <http://www.tromsatlas.no> så snart de er ferdig tegnet. Bilder kan legges til etter at Miljødirektoratet har gitt sin uttalelse. Forordet legges frem på møtet den 8.8.2013.